

C-385/20. sz. ügy**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás****A benyújtás napja:**

2020. augusztus 12.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Juzgado de Primera Instancia n.º 49 de Barcelona (Spanyolország)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2020. július 7.

Felperesek:

EL

TP

Alperes:

Caixabank, S. A.

Az alapeljárás tárgya

Az eladó vagy szolgáltató és a fogyasztó között létrejött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételek – Semmisség bíróság által történő megállapítása – Eljárási költségek – Eljárási költségek megállapítása

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogi alapja

Az eljárási költségek megállapítása terén irányadó nemzeti jogszabályoknak és ítélezési gyakorlatnak a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelvvel való összeegyeztethetősége. A jogalap az EUMSZ 267. cikk.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

1. Ellentétes-e az irányelv 6. cikkének (1) bekezdésével és 7. cikkének (1) bekezdésével a 2019. október 1-jei határozat által a LEC 251. cikkének, 394. cikke 3. bekezdésének és 411. cikkének az ítélkezési gyakorlat alapján adott azon értelmezése, amely szerint az eljárásban szóban forgó összeg a per gazdasági érdekével egy tekintet alá esik, és ebből következően a fogyasztó által az ügyvédje részére fizetett munkadíj csökkenését eredményezi egy olyan rögzített összeg (18 000 euró) alapján, amelyet a jogszabály kizárólag a megbecsülhetetlen, nem pedig a meg nem határozott összegre vonatkozóan állapít meg, mivel így a fogyasztóra nézve nem állítható helyre azon jogi és ténybeli állapot, amelyben az említett kikötés hiányában lenne, holott a bíróság a javára megállapította a feltétel tisztességtelen jellegét, és mivel nem mellőzik a költségek korlátozásával kapcsolatos észszerűtlen eljárási feltételt, amely mellőzés biztosítaná a fogyasztó számára a jogai jogszerű gyakorlásához szükséges megfelelő és hatékony eszközöket.

2. Ellentétes-e az irányelv 6. cikkének (1) bekezdésével és 7. cikkének (1) bekezdésével önmagában a LEC 394. cikkének 3. bekezdése, és lehetlenné teszi-e vagy rendkívül megnehezíti-e az említett irányelv által a fogyasztók számára biztosított jogok bírósági úton történő érvényesítését azáltal, hogy az említett cikk a fogyasztóval szemben korlátozást ír elő abban a tekintetben, hogy viselnie kell a saját eljárási költségeinek egy részét, és így a fogyasztóra nézve nem állítható helyre azon jogi és ténybeli állapot, amelyben az említett kikötés hiányában lenne, holott a bíróság a javára megállapította a feltétel tisztességtelen jellegét, és mivel nem mellőzik a költségek korlátozásával kapcsolatos észszerűtlen eljárási feltételt, amely mellőzés biztosítaná a fogyasztó számára a jogai jogszerű gyakorlásához szükséges megfelelő és hatékony eszközöket.

A hivatkozott uniós jogi rendelkezések

A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv. A (24) preambulumbekzdés, a 6. cikk (1) bekezdése és a 7. cikk (1) bekezdése.

A Bíróság 2003. december 9-i ítélete (C-129/00, ECLI:EU:C:2003:656); 2013. december 5-i ítélete (C-413/12, ECLI:EU:C:2013:800), 30. pont; 2016. december 21-i ítélete (C-154/15, ECLI:EU:C:2016:980), 53–56. pont és 61. pont; 2018. szeptember 13-i ítélete (C-176/17, ECLI:EU:C:2018:711).

A hivatkozott nemzeti jogi rendelkezések

Ley de Enjuiciamiento Civil (polgári perrendtartásról szóló törvény):

„243. cikk A költségek megállapításának gyakorlata.

1. Valamennyi fajta és bármely fokú eljárásban a költségeket az eljárást lefolytató vagy a keresetet elbíráló bíróság hivatalvezetője vagy adott esetben a végrehajtással megbízott Letrado de la Administración de Justicia (bíróági titkár) állapítja meg.

[...]

A bíróági titkár csökkenti az ügyvéd vagy más, megállapított díjszabás hatálya alá nem tartozó szakember munkadíjának összegét, ha a követelt összegek meghaladják a 394. cikk 3. bekezdésében hivatkozott összeghatárt és a bíróság nem állapította meg a költségek viselésére kötelezett fél nagyfokú gondatlanságát.”

„394. cikk A költségek elsőfokú eljárásban történő viselésére való kötelezés.

1. A megállapítási eljárásokban az elsőfokú eljárás költségeit az a fél viseli, akinek valamennyi kérelmét elutasították, kivéve, ha a bíróság úgy ítéli meg – és ezt megindokolja –, hogy az ügyvel kapcsolatban komoly ténybeli és jogi kétségek merültek fel.

[...]

3. Amennyiben – a jelen cikk 1. bekezdésének alkalmazásában – a pereszes felet kötelezik a költségek viselésére, tőle az ügyvéd vagy más, megállapított díjszabás hatálya alá nem tartozó szakember munkadíja címén minden egyes e tekintetben pernyertes fél részére összesen legfeljebb a pertárgy teljes értékének egyharmadát meg nem haladó összeg megfizetése követelhető; kizárólag e tekintetben a nem megbecsülhető követelések értékét 18 000 euróban kell meghatározni, kivéve ha az ügy bonyolultsága okán a bíróság másként rendelkezik.”

„251. cikk A pertárgy értékének meghatározására vonatkozó szabályok.

A pertárgy értékét a kereset gazdasági érdekei szerint határozzák meg, amelyet az alábbi szabályok alapján számolnak ki:

1. Ha meghatározott pénzüsszeget követelnek, a pertárgy értéke e pénzüsszegnek felel meg, és – akár hozzávetőleges - meghatározás hiányában a keresetet úgy kell tekinteni, hogy az egy meg nem határozott összegre vonatkozik.

[...]

8. Valamely hitelviszonyt megtestesítő értékpapír fennállására, érvényességére és hatályosságára vonatkozó peres eljárás esetén a pertárgy értékét - részletfizetés esetén is - a követelt teljes összeg alapján kell kiszámolni. Ezen értékelési szempont alkalmazandó azon eljárásokban, amelyek tárgyát valamely hitelviszonyt megtestesítő értékpapír vagy személyhez fűződő jog alapítása,

módosítása vagy megszüntetése képezi, feltéve hogy a jelen cikk más rendelkezése nem alkalmazandó.”

„253. cikk A pertárgy értékének a keresetben való megjelölése.

[...]

3. Ha a felperes nem tudja – hozzávetőlegesen sem – meghatározni a pertárgy értékét, mert a gazdasági érdek célja hiányzik, mert ezen érdek nem lehet kiszámolni a pertárgy értékének meghatározására vonatkozó törvényi szabályozás alapján, vagy mert ugyan létezik alkalmazható számítási szabály, a pertárgy értékét mégsem lehet meghatározni a kereset megindításakor, a keresetet rendes eljárás szabályai szerint kell kezelni.”

„411. cikk A hatáskör és illetékesség rögzülése.

Az eljárás megindítását követően a felek lakcímében/székhelyében, a vitatott dolog helyzetében és a per tárgyában bekövetkező változások nem módosítják azt a hatáskört és illetékességet, amelyeket az eredeti perfüggőség beálltának időpontjában megadott adatok szerint kell meghatározni.”

A tényállás és az alapeljárás rövid bemutatása

- 1 EL és TP (a továbbiakban: felperesek) keresetet nyújtottak be a kérdést előterjesztő bírósághoz, és azt kérték, hogy állapítsa meg a Caixabank, S. A. (a továbbiakban: alperes) bankkal kötött, közokiratba foglalt, jelzálogfedezetű kölcsönszerződés részleges semmisségét.
- 2 A keresetnek a pertárgy értékére vonatkozó részében a felperesek kifejtették, hogy az nem állapítható meg a Ley de Enjuiciamiento Civil (polgári perrendtartásról szóló törvény, a továbbiakban: LEC) 253. cikkében foglaltak alapján. A bírósági titkár a következőképpen rendelkezett a kereset befogadásáról szóló határozatban: „e pertípust illetően a felperes – a LEC 253. cikkének 2. bekezdésében előírt rendelkezésnek eleget téve – előadta, hogy a pertárgy értéke nem határozható meg, ezért az eljárást a rendes eljárás szerint kell lefolytatni a LEC 249. cikkének rendelkezése értelmében”.
- 3 2018. november 29-én a kérdést előterjesztő bíróság ítéletet hozott, amelyben megállapította a közokiratba foglalt, jelzálogfedezetű kölcsönszerződés részleges semmisségét a devizára vonatkozó megállapodások tekintetében, és az alperest kötelezte a költségek viselésére.
- 4 Miután a bíróság a tisztességtelen jelleg miatt megállapította a semmisséget, külön eljárás indult az eljárás költségeinek meghatározása céljából, amely eljárást a bírósági titkár folytatta le. A bírósági titkár a 2019. október 1-jei határozatával helyt adott az alperes által benyújtott, költségmegállapítás iránti keresetnek. A hivatkozott határozat azon pertárgyértéket, amely a felperes ügyvédjét megillető

munkadíj alperes által fizetendő része meghatározásának az alapjául szolgált, 30 000 euróban, a procurador (perbeli jogi képviselő) díjának meghatározása alapjául szolgáló pertárgyértéket pedig 18 000 euróban állapította meg. Ezen értékek – a felperes ügyvédjének munkadíját illetően – az Ilustre Colegio de la Abogacía de Barcelona (barcelonai ügyvédi kamara) irányadó kritériumai közül a nem meghatározott pertárgyértékű ügyekre vonatkozó 15. kritériumból, a perbeli jogi képviselőt illetően pedig a LEC 394. cikkének 3. bekezdésében foglalt rendelkezésből következnek.

- 5 A felperesek a 2019. október 1-jei határozat ellen felülvizsgálat iránti kérelmet nyújtottak be a kérdést előterjesztő bírósághoz, mivel úgy vélik, hogy a szóban forgó költségmegállapító határozat alapjául szolgáló nemzeti jogszabályok és ítélkezési gyakorlat nem egyeztethetők össze a tisztességtelen feltételek területére irányadó uniós szabályozással.
- 6 Mivel a kérdést előterjesztő bíróságnak kétségei merültek fel az említett felülvizsgálati kérelem elbírálásával kapcsolatban, úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a jelen kérdéseket terjeszti a Bíróság elé.

Az alapeljárás feleinek alapvető érvei

- 7 A felperesek szerint a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem alapvető fontosságú a fogyasztók védelmének biztosítása céljából. Véleményük szerint a jogvitához fűződő (kezdetől fogva meghatározott vagy nem meghatározott) gazdasági érdek szerint minősített költségek csökkentése ellentétes a tényleges érvényesülés elvével annyiban, amennyiben a fogyasztó számára jelentős költségráfördítással jár, és sérti a 93/13/EGK irányelv 6. cikkének (1) bekezdésében rögzített azon elvet is, miszerint tisztességtelen feltételek nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve, mivel lehetővé teszi, hogy a fogyasztónak olyan eljárásban felmerülő költséget kelljen viselnie, amelyben megállapították valamely feltétel tisztességtelen jellegét. A felperesek a Bíróság 2016. december 21-i Gutiérrez Naranjo és társai ítéletének (C-154/15, ECLI:EU:C:2016:980) 61. pontjára hivatkoznak, amelyben a Bíróság megállapítja, hogy a fogyasztónak sértetlennek kell maradnia, ezért vissza kell állítani „azon jogi és ténybeli állapot[ot], amelyben a fogyasztó az említett kikötés hiányában lenne”.
- 8 A felperesek szerint ezenkívül a szóban forgó csökkentés hátrányos megkülönböztetéshez vezethet azon többi fogyasztóhoz képest, akik valóban sértetlenek maradnak olyan eljárásokban, amelyekben valamely feltétel tisztességtelen jellege miatt és pénzügyi intézményekkel szemben állapítják meg a semmisséget, amely intézmények Spanyolországban hagyományosan a jelzálogtárgyra vezetett végrehajtáskor fennálló tartozás teljes összegének értéke után határozzák meg a költségeiket. A pénzügyi intézményekkel kapcsolatban a felperesek úgy vélik, hogy a felek közötti egyensúlyhiány az egyenértékűség

elvének megsértésével járhat, amely elv szerint hasonló belső jogi helyzetekre (a jelen ügyben, a pénzügyi intézmények által indított, jelzálogtárgyra vezetett végrehajtások) azonos szabályokat kell alkalmazni, amelyek nem hozzák kedvezőtlenebb helyzetbe – a jelen ügyben – a fogyasztót. Végül arra hivatkoznak, hogy a tisztességtelen feltételt megfogalmazó eladó vagy szolgáltató számára a költség csökkentése nem jár visszatartó hatással, hanem a tisztességtelen feltételek szerződésbe foglalását és a későbbi tömeges keresetindítást ösztönözheti.

- 9 Az alperes szerint semmilyen előzetes döntéshozatal iránti kérelmet nem kell előterjeszteni. Úgy véli, hogy nincsenek jogi kétségek az uniós jog adott rendelkezésének értelmezésével kapcsolatban, és az eljárási költségek konkrét összegét a belső jogrend egyértelműen szabályozza. Továbbá azzal érvel, hogy az Európai Unió Bírósága nem rendelkezik hatáskörrel az eljárási költségekkel kapcsolatos kérdések elbírálására.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem indoklásának rövid bemutatása

- 10 Először is, a kérdést előterjesztő bíróság kifejti, hogy a Tribunal Constitucional (alkotmánybíróság, Spanyolország) és a Tribunal Supremo (legfelsőbb bíróság, Spanyolország) azon ítélkezési gyakorlata szerint, amelyen a bírósági titkár 2019. október 1-jei határozata alapszik, a pertárgy értékét a keresetben, azaz az eljárás megindításakor kell meghatározni. A pertárgy értékének meghatározását követően, ha a felek egymás között nem vitatták, a szóban forgó eljárási adat állandósul vagy megkövesedik, amelyet minden változtatás nélkül alkalmaznak az eljárás további szakaszaiban vagy fokán; a felek a jogorvoslati eljárások vagy a költségmegállapítás elleni fellebbezés során nem változtathatják meg a pertárgynak az eljárás megindításakor véglegesen rögzített értékét. A kérdést előterjesztő bíróság kétségei azzal kapcsolatban merülnek fel, hogy ezen ítélkezési gyakorlat összeegyeztethető-e az uniós joggal.
- 11 A kérdést előterjesztő bíróság ezért azt kérdezi, hogy annak megállapítása, hogy a felperes által a pertárgy értékének nem meghatározottként történő megjelölése, ha e megjelölést az alperes nem vitatja, a felperes olyan saját aktusának minősül, amely megakadályozza őt abban, hogy meghatározza a követelések gazdasági értékét a költségmegállapítás elleni fellebbezés során, annak ellenére, hogy a kereset gazdasági érdeke a pertárgyérték rögzítésének a kritériuma (LEC 251. cikk), ellentétes-e a 93/13/EGK irányelv 6. cikkének (1) bekezdésével és 7. cikkének (1) bekezdésével, mivel a fogyasztóra nézve nem állítható helyre azon jogi és ténybeli állapot, amelyben az említett kikötés hiányában lenne, holott a bíróság a javára megállapította a feltétel tisztességtelen jellegét, és mivel nem mellőzik a költségek korlátozásával kapcsolatos észszerűtlen eljárási feltételt, amely mellőzés biztosítaná a fogyasztó számára a jogai jogszerű gyakorlásához szükséges megfelelő és hatékony eszközöket.

- 12 Másodszor, a kérdést előterjesztő bíróságnak kétségei vannak azzal kapcsolatban, hogy a LEC 394. cikkének 3. bekezdése összeegyeztethető-e a 93/13/EGK irányelv 6. cikkének (1) bekezdésével és 7. cikkének (1) bekezdésével. A kérdést előterjesztő bíróság így azt kérdezi, hogy a költségeknek a hivatkozott nemzeti rendelkezés által lehetővé tett csökkentése összeegyeztethető-e az uniós joggal, mivel e csökkentés korlátozza a fogyasztónak az eljárás azon költségeinek a megtérítésével kapcsolatos igényének terjedelmét, amelyek az eladó vagy szolgáltató jogellenes és visszaélészerű magatartásával összefüggésben merülnek fel. A kérdést előterjesztő bíróság azt kívánja tisztázni, hogy a hivatkozott nemzeti rendelkezés összeegyeztethető-e a tényleges érvényesülés elvével, azaz lehetetlenné teszi-e vagy rendkívül megnehezíti-e az uniós jog által a fogyasztók számára biztosított jogok bíróság útján történő érvényesítését azáltal, hogy az említett rendelkezés által a fogyasztóval – amelynek jogát a bíróság elismerte – szemben előírt korlátozás azzal jár, hogy a fogyasztónak vállalnia kell az eladó vagy szolgáltató – a bíróság által szintén megállapított – jogellenes magatartása okán indított jogvita gazdasági költségeinek egy részét, ami abban nyilvánul meg, hogy fedeznie kell a saját eljárási költségeinek egy részét, ami nem tűnik észszerűnek.

MUNKADOKUMENTUM